

Apunts
a contrallum

J.C. Romaguera

Aquestes són les paraules que més d'un lector podria relacionar amb qualque personatge polític de l'actualitat, dedicat a conquerir estats i a provocar tragèdies humanes en nom de la democràcia, però, en realitat són la conclusió que podem treure de l'última pel·lícula que realitzà a Hollywood el genial cineasta alemany Fritz Lang. *Más allá de la duda* res no té a veure amb una idea de la justícia basada en els atacs preventius, sinó que és com una resposta a determinades conductes humanes i una anàlisi de com aquestes s'originen i es desenvolupen dins un context social que pot acabar afavorint-les, tal i com va advertir-nos, mitjançant una extraordinària capacitat artística, al llarg de la seva filmografia, la coherència de la qual s'evidencia si tenim en compte que l'anterior pel·lícula és *Mientras Nueva York duerme*. De la mateixa manera que trobem obres que mantenen nombrosos trets en comú, cas d'*El testament del Dr. Mabuse* amb la precedent *M, el vampiro de Düsseldorf* o en el cas de *La mujer del cuadro* i la posterior *Perversidad*—ambdues interpretades per Edward G. Robinson i Joan Bennett—, *Más allá de la duda*, pel·lícula de nou produïda per la RKO, presenta la mateixa parella protagonista Dana Andrews i Joan Fontaine, amb la variant que, el primer, a *Mientras Nueva York duerme*, interpretava un periodista i escriptor que era capaç de

Tothom és culpable fins que es demostrï el contrari

cometre un assassinat, mentre que a *Más allá de la duda* encarna un periodista, Tom Garret, que decideix ser còmplice d'un engany proposat pel seu futur sogre, Austin Spencer, un editor d'ideologia liberal.

La maquinació, que pretén posar en qüestionament l'aplicació de la pena de mort, consisteix en presentar tota una sèrie de pistes falses sobre un assassinat sense resoldre, de manera que la policia i la justícia acabin condemnant una persona innocent. L'agorosa i original idea que portarà a terme Garret, amb la

D'un pessimisme aclaparador, aquesta visió humanista de qualque manera esdevé l'última volta de rosca a les teories de Lang sobre el fals culpable i la força arrossegadora de l'inexorable destí.

fonamental i única complicitat de Spencer, són el punt de partida que necessita Lang per arremetre contra la societat i tot el sistema que la sustenta, més enllà de si és el veredictes sentència la culpabilitat o la innocència del protagonista. El cineasta alemany maneja, amb l'ajuda del guionista Douglas Morrow, les estratègies necessàries per elaborar la intriga en desenvolupar un relat que posa de manifest una clara voluntat de denúncia sobre la feblesa del sistema judicial i si, per tant, és admissible la seva ca-

pacitat per sentenciar a mort a un (presumpte) culpable. Però reduir la mirada languiana a la simple voluntat d'establir un judici sobre la pròpia justícia seria una enorme injustícia, ja que una obra com *Más allá de la duda*, a través d'una estructura que sembla desenvolupar-se infinitament i acaba per dissoldre els límits entre la veritat i la mentida, s'erigeix en una majúscula paràbola sobre com de misteriosa i perversa en pot arribar a ser la naturalesa humana i com aquesta gaudeix dels privilegis d'un sistema que la protegeix.

D'un pessimisme aclaparador, aquesta visió humanista de qualque manera esdevé l'última volta de rosca a les teories de Lang sobre el fals culpable i la força arrossegadora de l'inexorable destí. Més enllà del fet d'establir una conclusió sobre l'acceptació o l'oposició a la pena de mort—ambigüitat dialèctica que cineasta i guionista aprofiten a la perfecció— la pel·lícula acaba endinsant-se dins la maquiavèlica i malaltissa naturalesa humana, amagada aquesta darrera rere els actes més quotidians. Per aquest motiu, principalment, *Más allá de la duda*, pel·lícula d'una forta empremta moral com és costum en les obres de Lang, esdevé una reflexió profunda i complexa, malgrat que exposada amb una sobrietat i una concisió encomiables, dels mecanismes de la representació i de com aquests ens oculten o bé la veritat o bé una altra mentida. D'això els en podria parlar un tal Jacques Rivette. ■

Más allá de la duda.